

Sygn. akt: I C 1509/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2023 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Hajduk
Protokolant:	Aleksandra Strumiłowska

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2023 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa L. K., A. K.

przeciwko (...) z siedzibą we W.

o ustalenie nieistnienia umowy kredytu i zapłatę

- ustala, że umowa pożyczki hipotecznej nr (...) z dnia 14.06.2005r. zawarta pomiędzy powodami L. K. i A. K. a (...) we W. jest nieważna;
- zasądza od pozwanego (...) we W. na rzecz powoda L. K. kwotę 104.273,67 (sto cztery tysiące dwieście siedemdziesiąt trzy 67/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 05.04.2023 r.;
- zasądza od pozwanego (...) we W. na rzecz powoda A. K. kwotę 104.273,67 (sto cztery tysiące dwieście siedemdziesiąt trzy 67/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 05.04.2023 r.;
- w pozostałym zakresie powództwo oddala;
- umarza postępowanie co do kwoty 200.000 (dwieście tysięcy) złotych;
- zasądza od pozwanego na rzecz powodów jako wierzycieli solidarnych kwotę 11.800 (jedenaście tysięcy osiemset) złotych tytułem kosztów postępowania.

SSO Wojciech Hajduk

IC 1509/22 UZASADNIENIE

Powodowie L. K. i A. K. w ostatecznie sprecyzowanym żądaniu przeciwko pozwanemu (...) w W. domagali się

-ustalenia, że umowy pożyczki hipotecznej nr (...) z dnia 14.06.2005r. jest nieważna

-zasądzenia na rzecz L. K. kwoty 104.273,67zł;

-zasądzenia na rzecz A. K. kwoty 104.273,66zł;

wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 23.07.2022r.

[pozew i pismo powodów z dnia 14.12.2022 k-215-217].

Uzasadnili, że zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę o pożyczki hipotecznej indeksowanej do waluty obcej CHF na kwotę 200.000zł na okres 240 miesięcy, oprocentowany zmienną stawką procentową. W umowie wskazano, że kwota wypłacona zostanie przeliczona zgodnie z kursem ustalonym przez bank i obowiązującym w banku. Nie ustalono żadnych obiektywnych mierników indeksacji, pozostawiając całkowitą dowolność kredytodawcy. Tytułem spłaty w okresie do 4.05.2022r uiszcili kwotę 408.547,33zł. Zarzucili abuzywność postanowień umownych §2ust1, §3ust2 i §5 ust3i5 umowy oraz §9ust 3 Regulaminu udzielania kredytów/pożyczek hipotecznych przez (...). Umowa jest sprzeczna z art. 353⁽¹⁾kc i 358⁽¹⁾kc. Stosunek umowny został tak ukształtowany, że ryzyko walutowe zostało przerzucone w całości na konsumenta i w tym zakresie naruszono obowiązek informacyjny banku. Powoduje to nieważność umowy i uzasadnia żądanie ustalenia nieważności oraz zasądzenie nienależnie spełnionego świadczenia.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. Zaprzeczył, aby umowa była nieważna i aby umowa zawierała klauzule abuzywne. Z treści umowy wynika, że bank stosował kursy NBP. Pozew ma na celu podważenie umowy sprzecznie z rolą i funkcją indywidualnej kontroli postanowień umownych, które zostały indywidualnie uzgodnione. Powodowie nie mają interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umowy. Na wypadek uwzględnienia żądania złożył zarzut potrącenia kwoty 200.000zł wypłaconego kapitału oraz 110.401,19zł. korzyści za umożliwienie korzystania z kapitału wyliczona przy zastosowaniu średniorynkowej stopy oprocentowania kredytów na nieruchomości mieszkaniowe w PLN minus stawka referencyjna WIBOR 6M = marża rynkowa z dnia udzielenia kredytu; marży rynkowej plus WIBOR 6M dla danego okresu z uwzględnieniem spłat klienta pomniejszających narosłe za czas korzystania w danym okresie odsetki, a w następnej kolejności pomniejszających kapitał pozostały do spłaty.

USTALENIA FAKTYCZNE

W dniu 14.06.2005r. powodowie jako konsumenci zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) we W. umowę o pożyczki hipotecznej nr (...) indeksowanej do waluty obcej CHF na kwotę 200.000zł na okres 240 miesięcy, oprocentowany zmienną stawką procentową[§2ust1i4 k-35]. Pieniądzy potrzebowali na sfinansowanie budowy domu [§1]. Umowa została sporządzona na podstawie wzorca banku. Wskazano w niej min., że kwota pożyczki jest nominowana do CHF [§2ust1], że informacje o okresie pożyczki, kwocie pożyczki w CHF, wysokości kursu ustalonego przez Bank w dniu uruchomienia pożyczki, płatności oraz wysokości rat zostaną określone w „Harmonogramie spłat”, który zostanie przekazany pożyczkobiorcy niezwłocznie po uruchomieniu pożyczki, oraz że pożyczkobiorca upoważnia bank do jednostronnego sporządzenia harmonogramu spłat oraz do sporządzania jego zmian w okresie pożyczki, zgodnie z postanowieniami umowy, oraz każdorazowego przekazywania mu harmonogramu spłat [§2ust1-2; §5ust1 umowy k-35]. Umowa stanowiła dalej, że pożyczka wypłacana jest w złotych polskich przy jednoczesnym przeliczeniu wysokości wypłacanej kwoty (transzy) na CHF wg kursu kupna walut dla CHF ustalanego o przez Bank i obowiązującego w Banku w dniu wypłaty środków [§3ust2 umowyk-35], jako spłatę rat przyjmuje się datę wpływu środków na rachunek pożyczki. Kwota wpłaty raty w złotych przeliczana jest na CHF wg kursu sprzedaży obowiązującego w NBP na dzień przed datą wpływu środków do Banku [§5ust5 umowy k-36]. W §11ust 4 ustalono, że w celu dochodzenia roszczeń, kwota zadłużenia z tytułu niniejszej Umowy w dniu jej wymagalności [...] zostanie przeliczona na PLN wg kursu sprzedaży walut dla CHF z Tabeli kursów NBP obowiązującego w tym dniu [§11ust4k-37]. Regulamin udzielania pożyczek/kredytów hipotecznych przez (...) w §9ust3 przewidywał min, że w przypadku pożyczki nominowanej przeliczenie dokonanej ponadplanowej wpłaty na walutę pożyczki nastąpi w dniu wpływu środków do Banku wg. kursu sprzedaży waluty obowiązującego w NBP na dzień przed datą wpływu środków do Banku [Regulamin k-41v]. Obligatoryjnym zabezpieczeniem kredytu oprócz hipoteki kaucyjnej obciążające nieruchomości w T. były min. cesja praw z polisy ubezpieczenia ww. nieruchomości od ognia i zdarzeń losowych, wskazanie banku jako uposażonego z polisy na życie powoda wystawionej przez(...), do wysokości zadłużenia oraz ubezpieczenie pożyczki w (...) SA na okres 6 miesięcy [wniosek kredytowy pkt V k-118].

Wszystkie formalności zostały przeprowadzone w firmie pośrednika bankowego, który przedstawił ofertę kredytu indeksowanego jako najkorzystniejszą i jedyną na którą mają zdolność kredytową. Powodom nie przekazano

informacji o ryzyku kursowym i nie wyjaśniono wpływu wahań kursowych na wysokość kapitału do spłaty i raty kredytowej, nie przedstawiono symulacji obrazujących takie zmiany, nie poinformowano o możliwości spłaty w walucie pożyczki. Powodowie nie mieli świadomości, o możliwości jakiegokolwiek negocjowania warunków umowy, nie zostali o tym poinformowani, nie poinformowano ich o dotychczasowym kształtowaniu się kursu CHF. Żadne postanowienia umowne nie były indywidualnie uzgadniane z wyjątkiem tych, które dotyczyły wysokości i czasu spłaty pożyczki. Podpisanie umowy miało miejsce w oddziale banku. Pracownik banku przy omawianiu umowy wskazał, że wahania kursowe CHF będą miały wpływ na wysokość raty, jednakże waluta CHF jest stabilna, w razie gdyby podróżowała nie należy się przejmować lecz chwilę odczekać gdyż potanieje. Poinformował, że otrzymają złotówki i będą spłacać raty również w PLN. Powodowie pobieżnie zapoznali się z umową i ją podpisali.

[wniosek o pożyczkę k-115, zeznania powoda L. K. k-257-258, zeznania powódki A. K. k-258-259,; §9pkt4 umowy k-27v]. Powód L. K. w czasie zawierania umowy prowadził działalność gospodarczą Przedsiębiorstwo (...), umowa nie była związana z tą działalnością, środki zostały przeznaczone na budowę domu [§1umowy; wniosek kredytowy k-116-118, zeznania powoda L. K. i powódki A. K.]. W okresie do 4.05.2022r powodowie spłacili kwotę 408.547,33zł. [okoliczność przyznana, historia spłat k-57-60]. Umową z dnia 8.09.2008r zawartą w kancelarii notarialnej S. D. rep (...) powodowie wyłączyli wspólność ustawową małżeńską, partycypowali w spłacie rat po połowie [umowa k-43, zeznania powodów].

Powyższy stan faktyczny ustalono przede wszystkim w oparciu o powołane wyżej dokumenty, a także częściowo i zeznania powodów, którzy jednak na skutek upływu czasu nie pamiętali dokładnie szczegółów przebiegu spotkań z pośrednikiem kredytowym i doradcą kredytowym. Zeznania świadka B. S. [k-235-238] mają dla sprawy drugorzędne znaczenie. Była pracownikiem banku obsługującym powodów w czasie podpisania umowy, jednakże na skutek upływu czasu nie pamiętała szczegółów spotkania, rozmowy i udzielonych informacji. Z żadnych dokumentów nie wynika, by powodowie zostali poinformowani o ryzyku walutowym w sposób szerszy niż wynika z ich zeznań.

ROZWAŻANIA PRAWNE

Okoliczność, że pozwany jest następcą prawnym (...) we W. pozostaje poza sporem. Zgodnie z art. 69 ust. 1 w zw. z art. 78 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe przez umowę pożyczki bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a pożyczkobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanej pożyczki wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonej pożyczki. Należy wskazać, że w świetle utrwalonego poglądu w orzecznictwie i doktrynie, umowy kredyty i pożyczki indeksowane do waluty obcej były, w czasie zawarcia spornej umowy, dopuszczalne w świetle zasady swobody zawierania umów z art. 353¹ kc.

Powodowie działali jako konsumenci. Wykonywanie działalności gospodarczej przez powoda nie przekreśla ich konsumenckiego statusu. Pożyczka nie była związana z jego działalnością. W umowie kwota pożyczki została określona w PLN, a waluta CHF była miernikiem ustalenia wysokości zobowiązania w PLN. Mamy więc do czynienia z umową indeksowaną, a analiza przez pryzmat art. 385¹ §1kc prowadzi do wniosku, że w nie doszło do jej skutecznego zawarcia z uwagi na rażące naruszenie interesów powodów jako konsumentów poprzez niekorzystne ukształtowanie ich sytuacji ekonomicznej na skutek nieusprawiedliwionej i niekorzystnej dysproporcji praw i obowiązków. Zgodnie z art. 385¹ §1kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W pierwszym rzędzie należy dokonać oceny czy umowa zawierała niedozwolone postanowienia, jaki miały charakter, czy określały główne świadczenia stron. W tym względzie należy zwrócić uwagę na treść następujących wyroków Trybunału Sprawiedliwości: z 30 kwietnia 2014r C-26/13; z 20 września 2017 r. C-186/16; z 20 września 2018r. C-51/17; z 14 marca 2019 r. C-118/17 oraz z dnia 3 października 2019 r. C-260/18. Orzeczenia te zapadły na tle umów

kredytu zawartych z konsumentami i zawierających ryzyko walutowe (kredytu indeksowanego, denominowanego lub wprost kredytu walutowego). W ocenie TSUE nie jest możliwe odrywanie klauzuli ryzyka walutowego (wyrażonej czy to przez indeksację czy też denominację) od mechanizmu przeliczania waluty krajowej na walutę obcą i Trybunał Sprawiedliwości konsekwentnie kwalifikuje klauzule dotyczące ryzyka wymiany, do których zalicza także sposób ustalania kursu wymiany, jako klauzule określające główny przedmiot umowy kredytu. W wyroku z 20 września 2017r. C-186/16 dokonał wykładni art. 4 ust 2 dyrektywy Rady 93/13 z 5.04.1993r. W uzasadnieniu wyroku C- 260/18 (pkt 44 wyroku) Trybunał ponownie potwierdził swoje stanowisko w odniesieniu do kredytu indeksowanego, że klauzule dotyczące ryzyka wymiany określają główny przedmiot umowy. Orzeczenia te są wiążące dla Sądu Polskiego. Stosując prounijną wykładnię art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 4 i 6 art. dyrektywy 93/13 przyjęto więc, że kwestionowane przez powodów postanowienia umowy kredytu, które wprowadzają ryzyko kursowe (ryzyko wymiany) przez mechanizm indeksacji, stanowią klauzulę określającą główne świadczenia stron (essentialia negotii). Tym samym w dalszym etapie rozważań, w świetle art. 385¹ §1kc, konieczna jest ocena czy określona w spornej umowie i stanowiące główne świadczenia stron klauzule ryzyka walutowego zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, co skutkowałoby związaniem stron umową.

Postanowienia umowne zastrzegające warunki indeksacji świadczenia zostały ukształtowane w dwojaki sposób. Klauzula indeksacyjna określająca zasady ustalania wysokości rat pożyczki [§5ust5 i§ 11ust4] odwoływała się do kursu NBP, co nie naruszało interesów konsumentów powodów jako i jest zgodne z art.358§2i3kc.

W klauzuli indeksacyjnej określającej zasady wypłaty pożyczki [§2ust2 umowy] prawo Banku do ustalania kursu waluty nie doznawało żadnych umownych ograniczeń w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walutowych. Bank swobodnie ustalał, według tylko sobie znanych zasad, kurs waluty, mając nieograniczone prawo kształtowania wysokości zobowiązania w CHF. Jest to równoznaczne z prawem dowolnego kształtowania wysokości świadczenia głównego (całej należności) w czasie trwania stosunku prawnego. Tym samym nie można mówić o jednoznacznym określeniu głównego świadczenia. Umowa powoduje swoistą nierówność informacyjną stron. Powodowie jako konsumenci, na podstawie treści umowy, w chwili jej zawarcia, nie byli w stanie oszacować całości kwoty, którą będą musieli spłacić w przyszłości. Jest to nie do zaakceptowania, w tym zakresie umowa kształtuje prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco narusza ich interesy w rozumieniu art. 385⁽¹⁾kc. Bank naruszył również obowiązek rzetelnego poinformowania konsumenta. Powinien przedstawić pełną informację umożliwiającą podjęcie racjonalnej decyzji o długofalowych skutkach, w tym przedstawić wahania kursów wymiany i ryzyko związane z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej, klarownie wyjaśnić, jak na wysokość raty kredytu wpłynęłaby silna deprecjacja kursu waluty krajowej, a także wyjaśnić, że ryzyko kursowe z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się trudne do udźwignięcia w przypadku dewaluacji waluty, co nie miało miejsca. Powodowie nie mieli realnej możliwości oddziaływania na treść postanowień umownych, nie zostały indywidualnie uzgodnione, podpisali umowę przygotowaną zgodnie z wzorcem banku, a pracownik banku zapewnił o atrakcyjności kredytu oraz stabilności waluty CHF. Stanowisko, że przyjęcie przez konsumenta propozycji banku oznacza rezygnację z pertraktacji i akceptację umowy, a jej podpisanie jest równoznaczne z indywidualnym uzgodnieniem postanowień umownych, nie zasługuje na uwzględnienie. Art. 385⁽¹⁾ § 3 k.c. stanowi, że nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Przez rzeczywisty wpływ należy rozumieć realną możliwość oddziaływania na treść postanowień umownych. Okoliczność, iż konsument znał treść danego postanowienia i nawet rozumiał je, nie może przesądzać o tym, że zostało ono indywidualnie uzgodnione. Uzgodnionymi indywidualnie są tylko takie klauzule umowne, na których treść istotnie mógł on w praktyce oddziaływać. W niniejszej sprawie powodowie nie mieli realnego wpływu na ewentualną zmianę klauzul proponowanych przez przedsiębiorcę nawet nie zdawali sobie z tego sprawy. Przyjęli ofertę jako najkorzystniejszą, podpisali przygotowaną przez bank umowę. O braku indywidualnych negocjacji postanowień umownych świadczy również, że klauzule indeksacyjne zostały zawarte w dokumencie, który nie podlega indywidualnym uzgodnieniom, a ponadto może być w każdej chwili zmieniony przez pozwanego czyli w Regulaminie udzielania kredytów/pożyczek przez (...). Argumentacja pozwanego odwołująca się do faktycznego

stosowania kursu wypłaty nieodbiegającego od rynkowego nie ma znaczenia dla oceny abuzywności postanowień umownych. Ocena abuzywności postanowień umownych jest niezależna od sposobu wykonywania umowy.

Powyższe okoliczności powodują, że umowa stron nie wiąże. Skutek nieważności nie został również zniwelowany przez nowelę art. 69 Pr. bank wprowadzająca z dniem 26 sierpnia 2011 roku regulację wyrażoną w ust. 2 pkt 4a tej ustawy. Ustawa weszła w życie po zawarciu umowy.

Powodowie poinformowani przez Sąd na rozprawie w dniu 5.04.2023r. o obowiązkach i możliwych negatywnych dla nich konsekwencjach związanych z ustaleniem nieważności umowy oświadczyli, że nie chcą jej utrzymania w mocy. Skoro nie doszło do skutecznego zawarcia umowy z uwagi na naruszenie normy art. 385¹ §1kc żądanie ustalenia nieważności umowy jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 189kpc powód może żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny w ustaleniu występuje tylko wówczas gdy istnieje obiektywna potrzeba ochrony prawnej. Zgodnie z powszechnie przyjętym w doktrynie i orzecznictwie poglądem, interes prawny nie istnieje, gdy możliwe jest wytoczenie powództwa dalej idącego w swych skutkach. W niniejszej sprawie powód ma interes prawny w żądaniu ustalenia. Umowa została zawarta na 240 miesięcy, okres ten nie upłynął. Żądanie ustalenia jej nieważności, niezależnie od żądania zapłaty tytułem wzbogacenia, gwarantuje pewność sytuacji prawnej na przyszłość. Samo żądanie zapłaty nie gwarantowałoby takiej pewności prawnej. Do rozliczeń stron zastosowanie znajdują przepisy art. 405-411k.c. regulujące bezpodstawne wzbogacenie. Zgodnie z art. 405kc kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe zwrotu jej wartości. Obowiązkiem stron umowy kredytu jest wzajemne zwrócenie świadczeń. Roszczenia stron mają charakter odrębny (niezależny), co oznacza, że nie ulegają automatycznie wzajemnej kompensacji i konsument może żądać zwrotu w całości spłaconych rat kredytu niezależnie od tego, czy i w jakim zakresie jest dłużnikiem banku z tytułu zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty kredytu. [uchwała SN z 7.05.2021 IIICZP 6/21]. Powodowie domagali w ostatecznie ukształtowanym żądaniu domagali się zasądzenia po kwoty 104.273,67zł na rzecz każdego z nich, cofając jednocześnie pozew w zakresie zgłoszonego zarzutu potrącenia kwoty 200.000zł. wypłaconej pożyczki. Tak określone żądanie jest uzasadnione w świetle rozdzielności majątkowej powodów i dokonywania spłaty rat po połowie ich wysokości.

Pozwany złożył zarzut potrącenia:

-200.000zł wypłaconego świadczenia pożyczki;

-110.401,19zł korzyści za umożliwienie korzystania z kapitału. Kwotę tę wyliczył przy zastosowaniu:

- średniorynkowej stopy oprocentowania kredytów na nieruchomości mieszkaniowe w PLN pomniejszonej o stawkę referencyjną WIBOR 6M,

-marży rynkowej z dnia udzielenia kredytu; marży rynkowej plus WIBOR 6M dla danego okresu z uwzględnieniem dokonanych spłat pomniejszających odsetki, a w następnej kolejności pomniejszających kapitał pozostały do spłaty.

W zakresie kwoty 200.000zł powodowie cofnęli pozew.

W pierwszym rzędzie należy wskazać, że zarzut potrącenia został skutecznie zgłoszony. Ma charakter materialnoprawny i żeby odniósł procesowy skutek musi zostać zgłoszony przez odpowiednio (materialnoprawnie) umocowaną osobę bezpośrednio powodowi bądź jego pełnomocnikowi, o ile ten posiada umocowanie do przyjęcia oświadczenia o charakterze materialnoprawnym i dokonywania czynności o charakterze materialnoprawnym. Pełnomocnik pozwanego był umocowany do złożenia takiego oświadczenia [pełnomocnictwa k-109]. Pełnomocnik powodów na rozprawie w dniu 5.04.2023r. oświadczył, że powodowie zapoznali się z tym oświadczeniem. Co prawda na etapie odpowiedzi na pozew powództwo w zakresie żądania zapłaty nie było jeszcze wymagalne, co nastąpiło po złożeniu na rozprawie 5.04.2023r. oświadczenia przez powodów, że nie chcą utrzymania umowy w mocy. Całkowita

bezskuteczność umowy kredytu staje się trwała (definitywna) wtedy, gdy nalezycie poinformowany o niedozwolonym charakterze postanowienia (bez którego umowa nie może wiązać) i jego konsekwencjach konsument nie wyraził świadomej i wolnej zgody na postanowienie, a jeżeli utrzymanie umowy jest możliwe po jej uzupełnieniu - sprzeciwił się temu uzupełnieniu [uchwała SN z 7.05.2021 IIICZP 6/21]. Tym samym o wymagalności można mówić od momentu złożenia ww. oświadczeń. Pełnomocnik pozwanego podtrzymał stanowisko w sprawie wraz z zarzutem potrącenia po złożeniu tych oświadczeń.

Zarzut potrącenia, w części dotyczącej bezpodstawnego wzbogacenia powodów o wartość odniesionej korzyści z tytułu korzystania z kapitału pożyczki jest bezzasadny.

Przede wszystkim brak jest podstaw prawnych do tego, by pożyczkobiorca w ramach rozliczenia nieważnej umowy na podstawie przepisów o nienależnym świadczeniu "płacił za korzystanie z pieniędzy". Domaganie się wynagrodzenia za korzystanie z kapitału w związku z ustaleniem nieważności umowy pożyczki w wyniku zastosowania niezgodnych z prawem klauzul, w oparciu o krajowe przepisy kodeksu cywilnego nie znajduje podstawy prawnej, a ponadto należy ocenić jako sprzeczne z prawem europejskim. W szczególności roszczenie banku powinno być oceniane w świetle doktryny stosowania sankcji za naruszenie prawa UE. Zgodnie z artykułem 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich w interesie konsumentów, jak i konkurentów, Państwa Członkowskie zapewniają stosowanie i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców z konsumentami. Artykuł 23 dyrektywy 2008/48 o kredycie konsumenckim w części „Sankcje”, stanowi: „Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące sankcji mających zastosowanie w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą i podejmują wszelkie niezbędne działania w celu zapewnienia stosowania tych sankcji. Przewidziane sankcje muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszać”. TSUE konsekwentnie wskazuje, że ochrona konsumentów leży w interesie publicznym. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału dotyczącym zasad stosowania sankcji za naruszenie prawa UE, państwa członkowskie zachowują swobodę wyboru sankcji za naruszenia prawa Unii, jednakże muszą zapewnić, aby te były skuteczne, proporcjonalne i odstraszać (zob. wyrok C-34/13 Kušionová, pkt. 59, C 565/12, Crédit Lyonnais, pkt 44; C 418/11 Texdata Software, pkt 50; C 387/02, C 391/02 i C 403/02 Berlusconi i in. Pkt64,65. W sprawie C-565/12, w której doszło do wypowiedzenia umowy kredytu konsumenckiego na skutek zaprzestania spłaty kredytu TSUE uznał, że przepisy dyrektywy w sprawie mów o kredyt konsumencki nr 2008/48 WE nie zezwalają na stosowanie krajowych regulacji dotyczących sankcji, na mocy których w wypadku naruszenia przez kredytodawcę przedkontraktowego obowiązku oceny zdolności kredytowej kredytobiorcy poprzez sprawdzenie odpowiedniej bazy danych, kredytodawca jest pozbawiany prawa do odsetek umownych, lecz z mocy prawa przysługują mu odsetki ustawowe wymagalne od daty ogłoszenia wyroku sądowego nakazującego kredytobiorcy zapłatę kwot pozostałych do spłacenia, których stawka jest ponadto podwyższona o 5 punktów, jeżeli po upływie dwóch miesięcy tego ogłoszenia kredytobiorca nie spłacił długu. Według TSUE, gdyby sankcja pozbawienia odsetek została osłabiona, a nawet po prostu zniesiona, ze względu na fakt, że stosowanie odsetek ustawowych może zrekompensować skutki takiej sankcji, wynikałoby z tego, że nie wykazuje ona rzeczywiście zniechęcającego charakteru (podobnie wyrok w sprawie C 382/92 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, pkt 56–58). W reżimie dyrektywy w sprawie mów o kredyt konsumencki nr 2008/48/WE nie może być wątpliwości, że sankcja pozbawienia odsetek w formie tzw. „kredytu darmowego”, stanowi sankcję za naruszenie prawa UE i podlega wykładni TSUE co do jej odstraszałającego charakteru, skuteczności i proporcjonalności. Na podstawie art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, analogicznie musi być ocenione pozbawienie prawa banku do odsetek w wyniku nieważności umowy kredytu w całości zgodnie z prawem krajowym. To oznacza, że wnioski ze sprawy C-565/12 należy stosować analogicznie w stosunku do spraw na tle umów o kredyty lub pożyczki frankowe toczących się na gruncie dyrektywy 93/13. Powyższe normy prawa UE w tym zakresie dotyczą tego samego zagadnienia stosowania sankcji za naruszenie prawa UE w ramach jednolitego systemu ochrony konsumentów UE.

W świetle powyższego konstruowane przez bank roszczenie o zwrot wzbogacenia w postaci „korzystania z kapitału” jest sprzeczne z celami Dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich i udzielonej

konsumentowi na jej podstawie ochronie. Uwzględnienie zarzutu potrącenia prowadziłyby do zastąpienia jednego wynagrodzenia banku (zysku) innym. W okolicznościach niniejszej sprawy należy się jedynie zwrot wzajemnych świadczeń.

Na zasadzie art. 235² §1 pkt 2 kpc pominięto dowody z opinii biegłych z zakresu finansów oraz bankowości, wobec ustalenia nieważności umowy dowód stał się bezprzedmiotowy. Na zasadzie art. 235² §1 pkt4 kpc pominięto dowód z zeznań świadka B. J., wobec niewskazania aktualnego adresu. Wniosek o ustalenie przez Sąd tego adresu, przy pomocy bazy danych PESEL SAD był bezzasadny. Sąd nie jest administratorem upoważnionym do przetwarzania danych osobowych zawartych w PESEL SAD w tym zakresie, jedyne uprawnienie dotyczy weryfikacji numerów PESEL stron.

W związku z powyższym w pkt 1 ustalono, że umowy pożyczki hipotecznej nr (...) z dnia 14.06.2005r. zawartej pomiędzy powodami i (...) SA we W. jest nieważna, w pkt 2 i 3 na zasadzie art. 405kc uwzględniono żądanie zapłaty. O odsetkach orzeczono na zasadzie art. 481kc, zasądzono je od dnia wyrokowania. Całkowita bezskuteczność umowy kredytu staje się trwała (definitywna) wtedy, gdy należycie poinformowany o niedozwolonym charakterze postanowienia (bez którego umowa nie może wiązać) i jego konsekwencjach konsument nie wyraził świadomej i wolnej zgody na postanowienie, a jeżeli utrzymanie umowy jest możliwe po jej uzupełnieniu - sprzeciwił się temu uzupełnieniu [uchwała SN z 7.05.2021 IIICZP 6/21]. Powodów poinformowano na rozprawie 5.04.2022r. Tym samym odsetki należą się od wyrokowania. W pkt 4 w pozostałej części powództwo co do odsetek oddalono jako bezzasadne. W pkt 5 umorzono postępowanie co do kwoty 200.000zł, w pkt6 na zasadzie art. 100 w całości obciążono obowiązkiem zwrotu kosztów pozwanego. Złożyły się na nie opłata od pozwu 1000zł i wynagrodzenie pełnomocnika powodów w kwocie 10.800zł. Co prawda uwzględniono zarzut potrącenia, jednakże pozostała część powództwa tj żądanie ustalenia i zapłaty była uzasadniona. Co więcej przy zastosowaniu konstrukcji dwóch kondykcji zgłoszenie całego żądania zapłaty również było uzasadnione.